

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Η'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1930

ΑΡΙΘ. 15

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

[Επί τῆ Ἑκατονταετηρίδι τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας]

Γ'

Ὁ Κομμουνισμός, ὅστις θεωρεῖ ὡς σάπια ἰδανικά τὴν θρησκείαν, τὴν οἰκογένειαν, τὴν γλῶσσαν, τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ τὴν οἰκογένειαν, ἐν τῇ διαστροφῇ τῶν γεγονότων κατηγορεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς δουλείας δὲν εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ· τὸν ἐγκατέλειπεν εἰς τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἀθλιότητα καὶ, διὰ διαφόρων δεισιδαιμονιῶν, συνεκέντρωσε περιουσίαν ἐν ταῖς ἑ. μοναῖς, τὴν ὁποίαν ἐξεμεταλλεύετο ὁ Κληρὸς. Εἰς τὴν « Ἀναγέννησις » τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1928 ἀναγινώσκωμεν : « Ἀντίπαλος τοῦ Δημοτικισμοῦ ἡ Ἐκκλησία..... Ἡ ἐκπροσώπις τῆς μεσαιωνικῆς παράδοσης ποῦ κράτησε ψυχικὰ ἀποναρκωμένο καὶ σκλάβο τὸν Ἕλληνα. Οἱ Ἕλληνες ἄστοι ἔχοντας μπροστά τους μιὰ Ἐκκλησία οὐσιαστικὰ νεκρή, μιὰ θρησκεία περιωρισμένη στοὺς τύπους καὶ χρήσιμος γιὰ νὰ συγχρατῇ τὰ λαϊκὰ στρώματα... ». Τοιαῦτα φθέγγεται ὁ Κομμουνισμὸς δι' ἐκπαιδευτικῶν, ὡς μὴ ὄφειλε, λειτουργῶν, ὧν πολλοὶ ἐδηλητηριάσθησαν ὑπὸ τῶν ἀπασιῶν αὐτοῦ ἀρχῶν.

Ἄλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ ἱερός κληρὸς ἐμερίμνησε περὶ τῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ἰδρύσεως σχολῶν πανταχοῦ τῆς δουλωθείσης Ἀνατολῆς.. « Τὸ κρυφὸ σχολεῖν » διετηρεῖτο κυρίως ὑπὸ τοῦ ἱερέως ὅστις, μὲ τὸ πιναρὸν ράσον, ἐδίδασκε τὰ « γράμματα τοῦ Θεοῦ τὰ πράγματα » ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης. Ὡς λέγει ὁ νεώτερος ποιητής,

« Ἐκεῖ καταδιωγμένη κατοικεῖ
τοῦ σκλάβου ἡ ἀλυσόδετη πατρίδα·
βραχνὰ ὁ παπᾶς, ὁ δάσκαλος ἐκεῖ
θεριεύει τὴν ἀποσταμένη ἐλπίδα
μὲ λόγια μαγικά ».

Εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ναῶν καὶ ἐν ταῖς μοναῖς ἐδίδασκοντο τὰ γράμματα καὶ ἀνεπτύσσετο ἡ δούλη γενεά. Αἱ ἱεραὶ μοναὶ ἀπέβησαν ἐστὶαι πνευματικῶν καὶ ἐθνικοῦ φωτός· ἐστὶαι ἐξ ὧν ἐξεπυρσεύετο τὸ τῆς πνευματικῆς ἀναβιώσεως ζώπυρον τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν ἔθνους. Αἱ ἱεραὶ μοναὶ ἦσαν « τὰ ἱερὰ καταγῶγια, τὰ ὅποια εἶχον οἱ Ἕλληνες ὡς παρακαταθήκην τῆς ἐλευ-

θερίας καὶ τῆς γλώσσης των. Εἰς αὐτὰς ἐπήγαγιναν χάριν θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ· ἐκεῖ ἐξεμυστηρεύοντο τὰ πατροπαράδοτα τῆς φυλῆς των φρονήματα· ἐκεῖ διηγούντο τὰς βασάνους τῆς τυραννίας των, εὐχόμενοι πάντοτε νὰ ἐπιβλέπη ὁ ὕψιστος τὸ ταλαίπωρον ἔθνος καὶ καταφρονημένον καὶ ἡμελημένον » (Ι. Φωτᾶκου. Ὑπασπιστοῦ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Βίαι Πελοποννησίων κλπ. ἐκδοθέντες τῷ 1888 ὑπὸ Σαύρου Ἀνδρεοπούλου σελ. 325). Οἱ μεγαλείτεροι διδάσκαλοι τοῦ Γένους ἦσαν κληρικοὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς μοναῖς μαθητευθέντες, οἵτινες μετέβαινον πανταχοῦ, διδάσκοντες καὶ στηρίζοντες ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ ἐθνικότητι. Ὁ Moscheïn, ἡκιστα φίλος τῶν μοναχῶν, ὡς Διαμαρτυρόμενος, λέγει : « Οἱ μοναχοὶ ὑπεστήριξαν τὰ λείψανα τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν, συνήθροισαν καὶ διὰ τῆς ἀντιγραφῆς διέσωσαν τὰ παλαιὰ κείμενα, ἔσχον τὰς μόνας βιβλιοθήκας, αἵτινες ὑπελείποντο κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον. Τὰ μοναστήρια ἐγένοντο αἱ παρακαταθήκαι τῶν δημοσίων ἐγγράφων, τῶν βασιλικῶν διατάξεων καὶ ἐν γένει πᾶντων τῶν μνημείων τῆς Ἰστορίας ». Ταῦτα ὁμολογοῦν οἱ ἀμερόληπτοι κριταί. Μόνον οἱ ἄθεοι κομμουνισταὶ ἀρνοῦνται. Βεβαίως ἰδρύθησαν πολλαὶ μοναὶ αἵτινες ἐκτήσαντο πολλὴν περιουσίαν, ἀλλὰ ταύτην ἐχρησιμοποίησε ἡ Ἐκκλησία ἐπ' ἀγαθῇ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ δούλου ἔθνους. Αὐταὶ πάντοτε καὶ χθές καὶ πρόωγ προσέφερον ποσὰ οὐκ ὀλίγα πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων ἢ δι' ἄλλους κοινωνοφελεῖς σκοποὺς.

« Ἡ μεγάλη γαιοκτησία, λέγει ὁ κομμουνιστής, δὲν ἀπεκτήθη ὑπὸ τοῦ κλήρου διὰ τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀρπαγῆς καὶ λοιπῶν ἀνηθίικων μέσων ἀπάτης καὶ ἐκβιασμοῦ. Λόγω τῆς ἐπικρατοῦσης τότε παρὰ τῇ λαῶν θρησκοληψίας οἱ ἐπίσκοποι εἶχον ἐγκαινίστη (ὅπως οἱ συνάδελφοι των τῆς Δύσεως) τὴν φάμπρικαν τῶν συγχωροχαρτίων ». Ψεῦδος. Αἱ μοναὶ ἐκτήσαντο περιουσίαν, ὡς αἱ τοῦ Ἀγ. Ὄρους, διὰ δωρεῶν τῶν ἡγεμόνων τῆς Βλαχίας καὶ ἄλλων εὐπόρων πρὸς σκοποὺς ἐθνικοὺς ἢ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἰδιοκτησίας των ἐκ τῆς ἀρπαγῆς τῶν τυράννων οἵτινες ἐσέβοντο αὐτήν. Βεβαίως ὑπῆρχον ἐνιαχοῦ μοναχοὶ ἐκμεταλλευταὶ τῆς ἀμαθείας ἢ θρησκευτικότητος τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ, γενικῶς εἰπεῖν, αἱ μοναὶ ἦσαν ἄσυλα τῶν πιστῶν· νοσοκομετα' ἄσυλα ἐλέους καὶ φιλανθρωπίας. Τοὺς ἐκμεταλλευτὰς δὲ μο-

ναχοὺς πάντοτε κατεδίκαζεν ἐπισήμως ἡ Ἐκκλησία. Πολλοὶ δὲ μοναί, κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις, ἐγίνοντο καταφύγια τῶν ἀγωνιστῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀναριθμητοὶ μοναχοὶ ἐπολέμησαν καὶ ἐθυσίασθησαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Εἶνε περιττὸν ν' ἀναφέρωμεν τὰ παραδείγματα τῶν μονῶν τοῦ Μ. Σπηλαίου, τῆς Ἀγίας Λαύρας, τοῦ Ἀρκαδίου, τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ ἄλλας.

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς εἶπομεν, εἰργάσθη σθεναρῶς καὶ ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς παιδείας. Ἀπ' αὐτῆς ἀκόμη τῆς ἀλώσεως, ἀπὸ τοῦ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου καὶ ἐφεξῆς, ἰδίᾳ ἐπὶ Ἱερεμίου Β' (1593) συνοδικῶς ἔλαβε πρόνοιαν περὶ δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς συνοδικῆς πράξεως ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου τούτου, ἧς ὁ περὶ ἐκπαιδεύσεως γ' κανὼν λέγει οὕτω: «ἔρριεν ἡ Ἁγία Σύνοδος ἕκαστον Ἐπίσκοπον ἐν τῇ ἑαυτοῦ παροικίᾳ φροντίδα καὶ δαπάνην τὴν δυναμένην ποιεῖν, ὥστε τὰ θεία καὶ ἱερὰ γράμματα δύνασθαι διδάσκεισθαι, βοηθεῖν δὲ κατὰ δύναμιν τοῖς θέλουσι διδάσκειν καὶ τοῖς μαθεῖν προαιρουμένοις ἐὰν τῶν ἐπιτηδείων χρεῖαν ἔχωσι» (Πρβλ. ἐν Δοσιθέου Τόμ. Ἀγάπης σελ. 588. Κ. Σάθα Βιογρ. Σχεδίας. περὶ Ἱερεμ. Β' σελ. 82—92). Μαρτυρεῖ δὲ περὶ τῆς μερίμνης αὐτῆς τὸ πλῆθος τῶν πατριαρχικῶν σιγγιλίων δι' ὧν καταχωροῦντο καὶ ἀνεγνωρίζοντο αἱ ἰδρυόμεναι σχολαὶ καὶ αἱ τιμαὶ ἃς ἀπέδιδεν ἕκαστοτε εἰς τοὺς διδασκάλους, κληρικοὺς τε καὶ λαϊκοὺς.

Ἦδη τῷ 1547 γράψας ὁ ἐφημέριος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κοινότητι τῆς Ἐνετίας πρὸς τὸν Πατριάρχην Κ)πόλεως Διονύσιον Β' (1546—1555) ἐπὶ αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἰδρύσει σχολῆς ἐν Κ)πόλει καὶ ἐπὶ τῇ ἀκαμάτῳ προσπαθείᾳ πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας (Crusii Turco-graecia σελ. 250) διότι ἀνεγνωρίζετο ὅτι μόνον διὰ τῆς παιδείας θ' ἀναγεννᾶτο τὸ τλήμον Γένος. Δικαίως δὲ ἔγραψεν ὁ Ἀντώνιος Ἐπαρχος: «Τὸ θέλειστον ἡμῖν, ἡ πατρις, ἀπώλετο ὁμοῦ δὲ ταύτη καὶ τὰ ἀγαθὰ ἔρρει πάντα. Παραληφθήτω κἂν ἡ παιδεία εἰ συμβῆ καὶ ταύτην ἐπιτριβῆναι, τί δεῖ πλέον Ἑλληνας ζῆν» (Ἄντ. Ἐπαρχοῦ Ἐπιστολαὶ «Φιλίστωρ» Δ'. 67). Ὁ Πατριάρχης Διονύσιος εἰργάζετο σπουδαίως ὑπὲρ τῆς παιδείας. Τῷ 1554 προσεκάλεσεν εἰς Κ)πολιν διὰ τὴν Πατριαρχικὴν σχολὴν ἐπιφανῆ διδάσκαλον, τὸν Ἑρμόδωρον Λήσταρχον, ὅστις ἐν αὐτῇ ἐξεπαίδευσεν πολλοὺς, κατόπιν δὲ οὗτος μετέβη εἰς τὴν Χίον ὅπου ἰδρυσε ἰδίαν σχολὴν ἐν ἣ ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1560. Καὶ ὁ διάδοχος τοῦ Πατριάρχου Ἰωάσαφ ὁ Μεγαλοπρεπῆς (1555—65) εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς παιδείας. Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πατριαρχείας του προσεκάλεσεν εἰς τὴν Κ)πολιν τὸν ἐκ Ναυπλίου λόγιον Ἰωάννην Ζυγομαλᾶν «ἵνα μεταδῶ τὰ γράμματα· οὐδεὶς γὰρ ἦν τότε διδάσκων γράμματα». Ὁ Ἰωάννης Ζυγομαλᾶς μετὰ τοῦ υἱοῦ του Θεοδοσίου εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῆς παιδείας. Ὁ δὲ Πατριάρχης Ἰωάσαφ τῷ 1561 ἔγραψε καὶ εἰς τὸν τσάρον Ἰωάννην τὸν τρομερὸν ζητῶν δοθήθειαν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς

τῶν Πατριαρχείων δι' ἧς ἔμελλε νὰ διαδοθῇ ἡ παιδεία καὶ ν' ἀναδειχθοῦν λόγοι: ἱεράρχαι καὶ λαϊκοὶ πεπαιδευμένοι (Α' Μηλιαράκη «Ἐστία» 1890 σελ. 412). Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Διονυσίου Γ' ἀπελύθη γράμμα συστατικὸν τῆς παιδείας καὶ ἀπαγορευθὸν μὲν τὴν χειροτονίαν ἱερέων ἀγραμμάτων, παρακαλοῦν δὲ τοὺς ἱερωθῆναι βουλομένους νὰ μεταβαίνουν εἰς τὴν Κ)πολιν καὶ νὰ παιδεύονται ὀρθοδόξως τὴν Ἑλληνικὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἐπὶ πενταετίαν ἐν τῷ δαπάνῳ τοῦ ἀρχόντος Μανωλάκη, τοῦ ἐκ Καστορίας, τῷ 1661 συσταθέντι Πατριαρχικῷ Σχολείῳ. Τοῦτο δὲ τὸ Σχολεῖον καὶ ὁ Καλλίνικος Β' τῷ 1691 διὰ πατριαρχικοῦ ἐνεκαίνισε γράμματος. Ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας πατριαρχείας Κυρίλλου (1753) καὶ ἡ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρειοῦ ὑπάρχουσα τῶν φιλομουσῶν Βατοπαιδινῶν Σχολὴ μετερρυθμίσθη, φήψω τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐπὶ τὸ θέλειστον, Ἀθωνιάς Ἀκαδημία ἐπονομασθεῖσα, ὅπως οἱ τε ἱερεῖς καὶ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἐκπαιδεύωνται «καὶ ἀξάνωσιν ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Καθηγεμῶν δὲ ταύτης τῆς Ἀκαδημίας διετέλεσεν ὁ κληρικὸς φιλόσοφος Εὐγένιος Βούλγαρις, συμβοηθὸν ἔχων τὸν περιώνυμον Νεόφυτον Καυσοκαλυβίτην. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς Σχολῆς ἐξῆλθον «πολλοὶ ἄνδρες ἐπίσημοι φιλολογία παντοῖα καὶ ἐπιστήμαις καὶ φιλοσοφίᾳ θεῖα τε καὶ ἀνθρωπίνῃ καὶ τὸ πιστευθὲν τάλαντον τῆς παιδείας πολλαπλασιασάντες παρὰ τοῖς ὁμογενέσιν (Κωνστ. Οἰκονόμου περὶ τῶν Ὁρίων. τομ. Δ' σελ. 819).

Ἀληθῶς ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ ΙΗ' ἐγένετο μεγάλη πνευματικὴ κίνησις καὶ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων ἐν τῇ δούλῃ Ἑλλάδι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας. Αἱ ἐγκύκλιοι τῶν Πατριαρχῶν καὶ δὴ τοῦ Ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου Ε' περὶ τῆς παιδείας, εἴπερ τι καὶ ἄλλο συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς καὶ τὴν ἰδρυσιν πανταχοῦ σχολείων. Ὁ σοφὸς Ἀδ. Κοραΐης, φιλαλήθης, ἔγραψεν: «Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς εἰς κοινὴν μητέρα, εἶναι τὸ Γένος προσκεκολλημένον καὶ διὰ τὴν θρησκείαν καὶ διὰ τὴν μητρικὴν φροντίδα τὴν ὁπίαν δείχνει καθ' ἡμέραν ὁ πῆρ τῆς παιδείας τοῦ Γένους». Καὶ πάλιν: «Δὲν μελανθάνει ὅτι ἐγείνει λόγος πρὸ πολλοῦ περὶ τῆς θεραπείας ταύτης τοῦ μὴ κλέπτεσθαι τὰ χειρόγραφα ἐκ τῶν μονῶν εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία, ὡς φιλόσοργος μήτηρ ὄλου τοῦ Γένους, τίποτε δὲν ἀμελεῖ ἀφ' ὅσα δύνανται νὰ δεξάσῃ τὸ Γένος» (Προλεγ. εἰς Ἰσοκρ. σελ. κδ' σημ. α' καὶ σελ. κε').

Ὁ Α. Γούδας, ἀναλύων τὴν «Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν» τοῦ Κ. Σάθα, παρατηρεῖ ὅτι ἐκ τῶν 1500 λογίων τῶν ἀναγεγραμμένων αὐτόθι «πλείονες τῶν δύο τρίτη μορίων ἦσαν κληρικοί. Ἄπαντες δὲ οὗτοι κατηγάλωσαν τὸν εὐσεβῆ βίον τῶν συγγράφοντες ἢ διδάσκοντες τὸ ἔθνος τῶν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν πενία καὶ δωρεάν». Ἡ προγονικὴ λοιπὸν παιδεία διετηρήθη καὶ ἀνεπτύχθη ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας

ἣτις συνεδέθη ἀρρήκτως μετὰ τοῦ ἔθνους. Ἄνευ τῆς βοήθειας τῆς Ἐκκλησίας οὔτε σχολεῖα ἠδύνατο νὰ ἰδρυθῶν ἐν μέσῳ τῆς ἐρημώσεως ὑπὸ τῆς τυραννίας, οὔτε, ἰδρυόμενα, θὰ διετηροῦντο. Οἱ διδάσκαλοι, κληρικοί καὶ λαϊκοί, ἦσαν ἀληθεῖς ἥρωες καὶ μάρτυρες, «ἀεὶ θανατούμενοι» κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Πολλοὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, φεύγοντες τὴν τυραννίαν, ἀλλ' οἱ μείναντες ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τοῦ χριστιανικοῦ καὶ κοινωνικοῦ κόσμου, «κρατοῦντες δὲ ἐν τῇ δεξιᾷ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Πλάτωνα, τοὺς καλοὺς ἐκείνους κουροτρόφους γενεᾶς λειποψυχούσης, ἐδίδαξαν τὴν πίστιν καὶ τὰ καλὰ γράμματα μέχρι τῆς τελευταίας τῶν ἀναπνοῆς» (Ἀλεξ. Στούρτζα. Ἐθνομίαι Βουλγαρίας καὶ Νικηφ. Θεοτόκης κατὰ μετάφρασιν Κ. Σούτσου. 1858 σελ. 3 - 4).

Οὐδὲν δὲ λέγομεν περὶ τῆς ἄλλης κατηγορίας τῶν κομμουνιστῶν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἦτο κατὰ τῆς δημοτικῆς γλώσσης καὶ τῆς δι' αὐτῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἦτο καὶ εἶνε κατὰ τῆς διαφθορᾶς τῆς γλώσσης, ἣτις εἶνε καὶ διαφθορὰ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος, οὐχὶ δὲ κατὰ τῆς καλῶς ἐννοουμένης δημοτικῆς γλώσσης. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι κληρικοὶ ὡς ὁ Πατριάρχης Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, Κύριλλος ὁ Δούκαρις, Γρηγόριος Χίτος, Δωρόθεος Μονεμβασιᾶς, Μάξιμος Πελοποννήσιος, Γρηγόριος Κωνστανταῖς, Δανιὴλ Φιλιππίδης, οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων Δοσίθεος, Χρύσανθος, Ἐφραίμ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀνεγνώρισαν ὅτι, πρὸς τὴν γνώσει τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης, πρέπει νὰ γράφεται ἡ ἡμιλουμένη δημοτικὴ πρὸς ὠφέλειαν. Ὁ Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ἔγραψεν ὅτι «κάμνει χρειαὴ καὶ μετὰ τὴν ἀπλήν ἐτούτην, τὴν ὅποιαν ὅλοι τὴν γροικοῦν, νὰ βοηθήσωμεν ὅσον εἶναι δυνατὸν τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας» τὴν ἐκπαίδευσιν. Ὅτι δὲ καὶ ἄλλοι καὶ ὁ διάσημος ἱεροκλήρυξ Ἠλίας Μηλιάτης καὶ ἔγραψεν λαμπρῶς τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν καὶ ὠμίλει αὐτὴν δημοσθενεῶς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος, μόλις εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν.

Ἐκ τούτων καταφαίνεται ἀριδῆλως ὅσον ὁ κομμουνισμὸς ψεύδεται λέγων «Οἱ Δεσποτάδες δὲν κατεδίωκον μόνον τὰ γράμματα καὶ τὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ ἀγαποῦσαν τοὺς Τούρκους» (Κοδράτου ἐνθα ἄνωτ. σελ. 72). Ναί· ἡ Ἐκκλησία δὲν κατεδίωκε τὰ γράμματα καὶ τὴν παιδείαν· τούναντίον ὑπεστήριζεν αὐτὰ πολλὰ ὡς. Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου, κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, συγγιλιῶδες γράμμα τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως Καλλινίκου (1804) περὶ τῆς ἐν Βυτινῇ τῆς ταπεινῆς παροικίας μου σχολῆς ἐν τῷ ὅποιῳ, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ἀναφέρονται «...ἀνάγκη πάσα παιδείας καὶ μαθήσεως ἐγκρατεῖς γενέσθαι. Ταύτην δὲ καταρτίζει ἡ τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων διδασκαλία καὶ μάθησις... Διὸ καὶ ὅσοι συμπράττουσιν εἰς τὸ θεόδοτον τοῦτο τῆς παιδείας ἔργον, ὡς τὴν προκοπὴν καὶ τὴν

τελειότητα τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ἐπιποθοῦντες καὶ εἰς αἰσίαν ἐκβασίν ἀγαγεῖν σπεύδοντες, μεγάλων μισθῶν παρὰ Θεοῦ ἐπ' ἄξιοι κρίνονται καὶ θαυμάζονται καὶ εὐχαίς καὶ εὐλογίαις ἐκκλησιαστικαῖς καταπλουτίζονται, ἀλλὰ καὶ ἡς ἐπιδέονται ἐπισυστάσεως ἐκκλησιαστικῆς προνοίας μετ' εὐμενείας ἀπολαμβάνουσιν».

Κατεδίωκε δὲ ὄχι τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ τὰς ψευδεπιστήμας καὶ τὴν ἀθεΐαν τὰς ἀνατρεπτικὰς ιδέας, αἵτινες ἤρξαντο νὰ διαδίδωνται κυρίως ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν ὑπεστήριζον, πολλοῦ γε δεῖ, τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης περιποιοῦντο ἢ ὑπετάσσοντο ἢ καὶ κατεδίωκον Ἐπαναστάσεις, αἵτινες δὲν ἠδύνατο νὰ φέρουν ἀποτελέσμα. Τούναντίον θὰ ἔφερον τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἐξόντωση τοῦ Γένους, ὡς συνέβη καὶ ἐν ἄλλαις Ἐπαναστάσεσι καὶ ἐν τῇ τοῦ Ὁρλώφ, περὶ ἣς ἀνεφέραμεν. Αὐτὸς ὁ Κοραΐς συνεβούλευεν ὅτι, μετὰ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ 21, πρέπει νὰ ἐξεγερθῇ τὸ ἔθνος διὰ νὰ προπαρασκευασθῇ διὰ τῆς παιδείας καὶ τῶν ἄλλων μέσων.

Πολλοὶ Πατριάρχαι καὶ Ἀρχιερεῖς ἦσαν μεγάλοι ἄνδρες καὶ μεγαλοπράγμονες, οἵτινες κατώρθωσαν νὰ σώσουν οὐχ ἅπαξ τὸ χειμαζόμενον ἔθνος. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία πάντοτε ἠγωνίσθη, φέρουσα τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· χθὲς δὲ καὶ πρῶην ἱεράρχαι καὶ ἱερεῖς ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Μ. Ἀσίᾳ ἠγωνίσθησαν πίπτοντες ἱερὰ θύματα ὑπὸ τῶν διαφόρων ἀπαισιῶν προπαγανδῶν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶνε ἡ κιβωτὸς τοῦ ἔθνους ἐν μέσῳ τῶν φοβερῶν βαρβαρικῶν κατακλισμῶν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ὠφέλησε καὶ ἔσωσεν, ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς δουλείας, καὶ ἄλλα ἔθνη ἀπὸ ποικιλωνύμων προπαγανδῶν.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
ΠΟΥΚΑΡΠΟΣ

Η ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΘΩΝ ΕΝ ΟΒΕΡΑΜΜΕΡΓΑΥ

Κατὰ τὴν προσεχῆ Μ. Ἑβδομάδα θὰ τελεσθῇ ἡ παγκοσμίως ἀπὸ τριῶν αἰῶνων γνωστὴ παράστασις τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου ἐν τῷ μικρῷ Βαναρικῷ χωρίῳ Oberammergau. Ἡ παράστασις αὕτη καὶ ἡ ἀνά δεκαετίαν ἐπανάληψις αὐτῆς ἐθεσπίσθη ἀπὸ τοῦ 1634 ὡς «τάμμα» ἐπὶ εὐσεβεῖ ἀναμνησεί τῆς σωτηρίας τοῦ ἐν λόγῳ χωρίου ἀπὸ λοιμοῦ. Τὸ Oberammergau κατήρτισεν ἕκτοτε θέατρον περιλαμβάνον 4.500 πρόσωπα, ἀριθμοῦν δὲ 1800 κατοίκους περὶ ἑαυτὸν, ἀποκλειστικῶς αὐτό, τὰ πρόσωπα τῆς σκηνῆς, πάντα τὰ σκηνικά, τὸ ἄσμα καὶ καθ' ὅλου τὴν μουσικὴν. Χοροὶ ἐκ 42 ἀτόμων, ὀρχήστραι ἐκ 50 μουσικῶν, καὶ ἐν γένει πάντα τὰ διὰ τὴν παράστασιν πρόσωπα συμπο-

σούνται εἰς 800, ὧν ἕκαστον προπονεῖται ἀπὸ μακροῦ ἀσκούμενον καὶ προσαρμοζόμενον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κολοσσαϊαῆς ταύτης δραματικῆς παραστάσεως, ἥτις, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ὀγδόης προΐνῆς, περατοῦται περὶ τὴν ἕκτην ἐσπερινήν, μετὰ διαλείμματος διώρου κατὰ τὴν μεσημβρίαν. Ἐφέτος τὸ θέατρον ἠϋρύνθη τόσον, ὥστε νὰ περιλάβῃ ἑξακισχίλια πρόσωπα, ἐρρυθμίσθη δὲ καὶ ἡ ἀκουστικὴ του τελείως. Αἱ ἐκ τῶν γυναικῶν ὑποδουμέναι γυναικεῖα τοῦ δράματος πρόσωπα εἶνε ἀγαμοί, οὐδὲ δύναται νὰ δώσωσιν ὑπόσχεσιν γάμου διαρκούσης τῆς παραστάσεως. Ἡ κοινότης τοῦ χωρίου ἐνέκρινε πίστωσιν 1.000.000 μάρκων διὰ τὰς δαπάνας, πάσας δὲ τὰς σχετιζόμενας πρὸς τὸ θέατρον καὶ τὴν παράστασιν ἐργασίας διεξάγουσι πάντοτε μόνον ἐργάται κάτοικοι τοῦ Oberammergau ἀποκλειστικῶς. Τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ἐν τῇ κοινοτικῇ αἰθούσῃ μετὰ λειτουργίαν, καθ' ἣν ἀναπέμπονται εἰδικαὶ δεήσεις ὑπὲρ τῶν ἐκλεγχομένων καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς. Κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ παράδοσιν ἐξελέγησαν καὶ δι' ἐφέτος ἤδη ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους τὰ πρόσωπα ἅτινα θὰ ὑποδυθῶσι τὸν Χριστόν, τὸν Πέτρον, τὸν Ἰωάννην, τὴν Θεομήτορα, τὴν Μαρίαν Μαγδαληνήν, τὸν Ἰούδαν κτλ. Πάντες οἱ ἐκλεγόμενοι, καθ' ἅπαν τὸ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς παραστάσεως διάστημα μεγάλας καταβάλλουσι προσπάθειας ὅπως οἰκοδομήσωσιν ἐν ἑαυτοῖς χαρακτῆρα ἀνάλογον πρὸς τὰ ὑποδυθησόμενα ἱερὰ πρόσωπα, ἐννοεῖται δ' ὅτι ἡ προσοχὴ πάντων εἶνε ἐστραμμένη πρὸς τὴν κεντρικὴν τοῦ δράματος μορφήν, ἥτοι τὸν ὑποδυθησόμενον τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐντεῦθεν εὐνόητον ὅτι ἡ παράστασις τοῦ δράματος τῶν Παθῶν τοῦ Σωτῆρος καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτὸ ἀποτελοῦσιν ἀνεκαθεν κατὰ συνεχὴ καὶ αὐστηρὰν παράδοσιν οὐσιῶδες μέρος τῆς ζωῆς τῶν κατοίκων τοῦ Oberammergau Ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἔτι ἡλικίας πάντες οἱ κάτοικοί του γνωρίζουν τὰ κατ' αὐτήν, τὰ δὲ παιδία οὐ μόνον μετέχουσι καθ' οἷονδῆποτε τρόπον τῆς παραστάσεως, ἀλλὰ καὶ ἀντιμετωπίζουσι τὸ ἐνδεχόμενον νὰ παίξωσι κύριόν τινα «ρόλον» ἐν τῷ δράματι ὅταν φθάσωσιν εἰς ἡλικίαν, διὸ καὶ αὐτοπροπονοῦνται καταλλῆλως διὰ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἐκλογὴν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκλογὴ τῶν καταλλῆλων προσώπων ἐξαρτᾶται μάλιστα ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν προσώπων, εἶνε προφανὲς ὅποιαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς νεανικῆς ἡλικίας δύναται νὰ ἀσκήσῃ τοιαύτη ἐλπίς, διότι διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἡθοποιῶν τοῦ θείου δράματος λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον ἡ ἐξωτερικὴ

μορφή καὶ ἐμφάνισις, ἀλλὰ καὶ, πρὸ παντός, τὸ ἄψογον τοῦ ἥθους καὶ τὸ ἀκηλίδωτον τοῦ χαρακτῆρος. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, ὁ Ἰωάννης εἶνε νέος ἐνάρετος, οἱ Παρθένος Μαρία εἶνε πάντοτε μία παρθένος ἀνύμφευτος πανθομολογουμένης σεμνότητος, ἀγίας ἀφελείας καὶ πασιγνωστοῦ ἀρετῆς, κ. ο. κ. Τοσαύτη ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ Oberammergau σημασία ἀποδίδεται εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων, ὥστε τὸ δι' αὐτὴν ἐνδιαφέρον παραλληλίζεται πρὸς τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὅποιον διεγείρει εἰς τοὺς ἀμερικανούς ἡ ἐκλογὴ τοῦ Πρόεδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Τοῦτου ἕνεκα τὸ ὄνομα, φέρ' εἰπεῖν, τοῦ Ἀντωνίου Λάγκ, ὅστις παρέστησε τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τρεῖς παραστάσεις τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου κατὰ συνέχειαν (1900, 1910 καὶ 1922), κατέστη περιώνυμον, ὁ δ' ἀπλοῦς ἀγγειοπλάστης οὗτος χωρικὸς ἤξιώθη νὰ τύχῃ ἐπισκέψεων βασιλέων, ἡγεμόνων, ἱεραρχῶν κτλ.

Τὸ ὅλον δράμα ἀποτελεῖται ἐκ δέκα καὶ ἑπτὰ πράξεων, περιλαμβάνουσῶν τὰς κυριώτερας σκηνὰς τῆς εὐαγγελικῆς διηγήσεως ἀποληγοῦσης εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ συσχετιζόμενας παραλλήλως πρὸς τὰ χαρακτηριστικώτερα γεγονότα τῆς Παλ. Διαθήκης. Ἡ ὅλη δὲ ἀναπαράστασις δὲν εἶνε μόνον ἐν δράμα συγκείμενον ἐκ διαλόγου καὶ δράσεως, ἀλλ' ἅμα καὶ σειρὰ εἰκόνων συνοδουμένων ὑπὸ μουσικῆς καὶ ἄσματος. Ἐκάστου ἐπεισοδίου τῆς ἱστορίας τῶν Παθῶν προηγεῖται ἡ εἰκὼν τῆς ἀντιστοίχου ἐν τῇ Π. Δ. σκηνῆς, ἐξηγουμένη ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ χοροῦ τῇ συνοδείᾳ τῆς ὀρχήστρας. Οὕτω, κατὰ τὴν παράστασιν τῆς πωλήσεως τοῦ Χριστοῦ ἀντὶ 30 ἀργυρίων συνεπιδικνύεται ἡ εἰκὼν τοῦ Ἰωσήφ πωλουμένου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του. Διὰ τινος τῶν εἰκόνων τούτων χρησιμοποιοῦνται ἑκατοντάδες προσώπων, ὧν πολλὰ εἶνε μικρὰ παιδία ἡσκημένα εἰς δυσκόλους εἰδικὰς στάσεις.

Ἐκτακτον ἐντύπωσιν προξενεῖ ἡ ἄρσις τῆς αὐλαίας τῆς πρώτης σκηνῆς. Ἡ ἐμφανιζομένη εἰκὼν παρουσιάζει ἕνα ἄγγελον πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Ἐδέμ διώκοντα διὰ φλογίνης ρομφαίας τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν. Ἡ δευτέρα εἰκὼν παρουσιάζει τὴν προσκύνησιν τοῦ Σταυροῦ: ὁ Σταυρὸς ὑψοῦται ἐπὶ βράχου, παρὰ τοὺς πόδας του δὲ φαίνεται γονυκλινὲς παιδίον ἐναγκαλιζόμενον αὐτόν. Ἀμφότεραι αὐται αἱ εἰκόνες συμβολίζουσι τὴν ἔννοιαν τοῦ δράματος τῶν παθῶν: τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν. Μετὰ τὰς ἐναρκτηρίους πράξεις τὸ πρόσωπον τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα ἀποβαίνει ἐφέξης ἡ κυριαρχοῦσα φυσιολογία. Τὸ ὅλον δράμα κατακλείεται ὑπὸ δύο ωραίων εἰκόνων τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Ἀναλήψεως, ὑποβαλλουσῶν τὴν τελικὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ ὀριστικῶς θρη-

αμβεύων εἶνε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὄχι ὁ Καϊάφας· καθ' ἣν δὲ συγγμὴν πίπτει ἡ αὐλαία, ὁ χορὸς ἀκούεται ψάλλον χαρμόσυνον ᾄσμα. Ἀπὸ ἐπόψεως θεαματικῆς τὸ δράμα τῶν Παθῶν ἀποτελεῖ ἐν ἀπαράμιλλον πλαστικῶν πανόραμα σειρᾶς εἰκόνων, ὧν ἕκαστη ὅλον ἐν ἀναλύεται εἰς τὴν ἄλλην. Ὅτι ὁ θεατὴς βλέπει εἶνε ἐντυπωτικώτερον τοῦ ὅτι ἀκούει. Ἡ σταύρωσις γεννᾷ μίαν ὡραίαν ἀγωνίαν· τὸ σπουδαιότερον δ' ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου ἀποτέλεσμα τῆς ὄλης ἀναπαραστάσεως οφείλεται οὐχὶ τόσο εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτῆς στοιχεῖον, ὅσον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς ἐμβριθείας, ἣτις ἀποπνέεται καὶ ἐκ τῆς ἐλαχίστης λεπτομερείας

Ἡ ἀνά δεκαετίαν ἀπὸ τριῶν ἤδη αἰώνων τακτικῆ ἀναπαράστασις τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν χωρικῶν τοῦ Oberammergau ἀποτελεῖ τὴν διασημότεραν δραματικὴν παράστασιν τῶν νεωτέρων χρόνων. Αἱ συνήθειαι ἀσχολαίαι τῶν πλειόνων ἐξ αὐτῶν εἶνε ἡ ξυλογλυπτικῆ, ἡ σιδηρουργικῆ, ἡ ζωγραφικῆ καὶ ἡ μουσικῆ, τὰ δὲ μικροκαταστήματά των εἶνε πλήρη καλλιτεχνικῶν ἀναπαραστάσεων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀγίων ἐπὶ ξύλου, μετάλλου καὶ λίθου. Ἡ ἐξοικείωσις εἰς τὰ τοιαῦτα χειροτεχνήματα ἀποτελεῖ σπουδαῖον παράγοντα τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἱεροῦ δράματος. Εἰς ταύτην συντελεῖ ἐπ' ἴσης καὶ τὸ ὅτι τοῦτο ἀπέβη ἡ μεγάλη παράδοσις τοῦ χωρίου των, διότι μετηγγίσθη, τρόπον τινα, εἰς τὸ αἷμά των, εἰς τοῦτο δ' οφείλεται ἡ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία τῆς ἐμφανίσεως καὶ τῶν παιδίων ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἄλλ' ὁ κύριος παράγων τῆς ἐπιτυχίας εἶνε ἡ θρησκεία, διότι διὰ τοὺς χωρικοὺς τὸ ἱερὸν δράμα ἀπέβη ὡραϊότης καὶ δύναμις, διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἶνε ἀπλοὶ, ἀδιάφθοροι, ἐνάρετοι καὶ βαθέως θρησκευτικοί.

Ὁ ἐνοριακὸς των ναὸς εἶνε τὸ φυσικὸν ἄμα καὶ τὸ πνευματικὸν κέντρον τοῦ χωρίου των, πάντες δ' ἀνεξαιρέτως παρίστανται εἰς τὴν πανηγυρικὴν λειτουργίαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς τῶν ἡθροποιῶν τῆς ἐπικειμένης παραστάσεως τοῦ ἱεροῦ δράματος. Τὸ θρησκευτικὸν δ' ἀκριβῶς τοῦτο πνεῦμα κωλύει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐμπορικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς παραστάσεως, δεδομένου ὅντος ὅτι συρρέουν εἰς τὸ χωρίον των πρὸς παρακολούθησιν αὐτῆς ὑπὲρ τὰς 300,000 ἀτόμων ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου, μάλιστα δ' ἐξ Ἀμερικῆς καὶ Ἀγγλίας. Εἰς τὸν αὐτὸν λόγον οφείλεται καὶ τὸ ὅτι οὐδαμῶς ἐπιτρέπουσι τὴν κινηματογραφίαν τῆς παραστάσεως παρὰ τὰ μυθώδη ποσά, τὰ ὅποια τοῖς προσεφέρθησαν ὑπὸ κινηματογραφικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ τελευταία ἀναπαράστασις τῶν Παθῶν ἐν Obe-

rammergau ἐγένετο τῷ 1922, ἀντὶ τοῦ 1920, ἔνεκα τοῦ μεσολαβήσαντος πολέμου. Ἡ μεταπροσεχῆς δὲ ὠρίσθη διὰ τὸ ἔτος 1934, ἀντὶ τοῦ 1940, διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμπληροῦνται τρεῖς ἑκατονταετηρίδες ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ θὰ ἔορτασθῆ ἡ τριακοσιετηρὸς αὐτῆς.

ΑΝΑ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ

Ἡ «Evangelisches Deutschland» ἀναγράφουσα τὰ τοῦ ἐν Παρισίοις συνεδρίου τῶν ὀρθοδόξων τῆς Δ. Εὐρώπης κληρικῶν. ἐπάγεται τὰ ἑξῆς: «Ὅτι προήλθεν ἐκ τῶν συζητήσεων εἶνε ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐνορᾷ ὁσημέραι μεγαλειότεραν σπουδαιότητα εἰς τὴν διδακτικὴν ἀποστολὴν τοῦ κλήρου τὴν ὁποίαν ἀπὸ μακροῦ εἶχε παραμελήσει. Ἡμεῖς οἱ προτεστάνται μόνον εὐχαρίστησιν αἰσθανόμεθα βλέποντες τὸ ἱερὸν κήρυγμα οὕτωσιν ἐκτιμώμενον». Ἐξ ἄλλου τὸ αὐτὸ φύλλον ἀναγράφει διὰ μακρῶν τὰ τῆς συγκλίσεως τῆς Ἱεραρχίας παρ' ἡμῖν μετὰ πολλῶν στατιστικῶν καὶ ἄλλων λεπτομερειῶν περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ διάσημος συγγραφεὺς τῆς πασιγνώστου Ἱστορίας τοῦ Χριστοῦ G. Papini ἐν ἄρθρῳ του δημοσιευθέντι ἐν τῇ «Unita Cattolica», ὀργάνῳ τῶν ἰησοῦιτῶν τῆς Φλορεντίας, περὶ τοῦ «μοναδικοῦ Β.βλίου» (δηλ. τῆς ἀγ. Γραφῆς), ἔγραψε, σὺν ἄλλοις, καὶ τὰ ἑξῆς: «Οἱ προτεστάνται διαδίδουν ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἀπαγορεύει τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀγ. Γραφῆς. Εἶνε μία ἀνόητος συκοφαντία». Καὶ εἰς ἀπάντησιν προτεσταντικῶν φύλλον ἔγραψε: «Ποῦ εἶνε αἱ ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας διαδοθεῖσαι ἐκδόσεις τῆς ἀγ. Γραφῆς; Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἀπεφάσιεν, ἐπὶ τέλους, νὰ δημοσιεύσῃ μίαν ἰταλικὴν μετάφρασιν τῆς ἀγ. Γραφῆς, τὸ ἔπραξεν ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ νέου πνεύματος τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Ἀκόμη πρὸ τριακονταετίας οὐ μόνον ἀπηγόρευε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Γραφῆς εἰς τοὺς λαϊκοὺς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠμπόδιζε δι' ὅλων τῶν μέσων τὰ ὅποια διέθετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Μία ὀρθὴ γνώμη.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐδέσσης κ. Κωνσταντῖνος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἐφημερίδος περὶ τῆς ρευστοποιήσεως τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς: «Γνωστοῦ ὄντος, ὅτι ἡ Μοναστηριακὴ περιουσία ἐκινδύνευε νὰ ἀπαλλοτριωθῆς καὶ ἐσχάτως ἐγένετο διὰ τινὰ μεγάλην Μονήν, αἱ δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἀδύητοι ἀνάγκαι ἐπέβαλλον αὐτῇ τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν πρὸς περίσσωσιν αὐτῆς, ἡ Ἱεραρχία σκεφθεῖσα, ἐξαντλήσασα ὅλας τὰς ὀψεις τοῦ ζητήματος, προήχθη εἰς ἀπόφασιν ληφθεῖσαν παμφηφεί πρὸς ρευστοποίησιν. Νομίζω, ὅτι πᾶσα ἐκ τῶν ὑστέρων συζητήσεως καὶ ἐπάνοδος τοῦλάχιστον ἐκ μέρους τῶν Ἱεραρχῶν παρέλκει. Βεβαίως ἡ λύσις εἶνε ἡ καλυτέρα ὡς μὴ χείρων ἐκ τῶν δύο κακῶν προκειμένων».

Τὸ «κρείττον σιγῆς».

Δύναται τις νὰ ἦνε δημοφιλέστατος κωμικὸς καὶ νὰ θριαμβεύῃ εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ γελοίου, ὅπως ὁ Τσάρλι Τσάπλιν, ἀλλὰ ὄχι μόνον νὰ ἦνε ἀναρμοδιώτατος διὰ τὰ σοβαρά, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστῇ ὁ ἴδιος γελοῖος. Αὐτὸ ἔπαθεν ὁ ἐν λόγῳ κωμικὸς ἀξιόσας νὰ εἴπῃ «εἰς τὰ σοβαρά» γνώμην περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξεστόμισε τὰς τερατώδεστερας ἀνοησίας. Τὰς ἀνοησίας αὐτὰς ἐδημοσίευσαν αἱ ἐφημερίδες κατὰ δημοσιογραφικὴν συνέντευξιν, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν καγαζόντων σαρκάνιον διὰ τὴν εἰς τὰς κινηματογραφικὰς ταυρίας ἐπιδεικνυομένην σιωπηλὴν κωμικὴν τέχνην του ἀνέγνωσαν ὅσα εἶπεν, ἐμελαγχόλησαν ἀσφαλῶς ἐπὶ τῷ ὅτι τοιοῦτος «ἐξυπνος» ἄνθρωπος, ὅταν ἀνοίγῃ τὸ στόμα του προφέρῃ τόσον ἡλιθίας ἀνοησίας. Ἐφ' ὅσον δὲν εἶνέ τις εἰς θέειν νὰ λέγῃ τι κρείττον τῆς σιγῆς, δὲν εἶνε προτιμότερον νὰ σιωπᾷ, ὅταν μάλιστα σιγῶν ἐκλαμβάνεται ὡς σοφός ;

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Δ. Ἱ. Σύνοδος συνήλθεν εἰς μίαν διοικητικὴν συνεδρίαν κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα.

— Ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐψηφίσθη εἰς δευτέραν ἀνάγνωσιν ὁ νόμος περὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Μοναστηριακῆς περιουσίας, ὡς καὶ ἡ σχετικὴ Σύμβασις μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἧς ἡ διάρκεια ὀρίσθη τετραετής. Τὸν νόμον καὶ τὴν Σύμβασιν θὰ δημοσιεύσωμεν ἐκ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὴν κύρωσιν αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐδικάσθησαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἑννέα μοναχαὶ τῆς Ἱερᾶς μονῆς Κεχροβουνίου ἐπὶ βλασφημίᾳ κατὰ τῶν θείων Μυστηρίων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὧν δὲν ἀναγνωρίζουσι τὸ κύριον, ἐπὶ παρασυναγωγῇ καὶ φατρίᾳ, ἐπὶ περιφρονήσει τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Μονῆς καὶ ἐπὶ ἄλλοις παραπτώμασιν, εἰς ἃ περιέπεσαν μὴ πειθόμενοι εἰς τὴν τοῦ ἡμερολογίου γενομένην διόρθωσιν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπεφυλάχθη νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν ἐν προσεχεῖ δικαστικῇ συνεδίᾳ συγκροτηθησομένη μετὰ τὰς ἐφορὰς τοῦ Πάσχα.

— Τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἔλαβεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος τηλεγράφημα ἐκ Βελιγραδίου παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Γαβριήλ, Ἀντιπροέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀναγγέλλαντος τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου. Τὴν πρωίαν τῆς

Δευτέρας ἀπήνησεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐκφράζων θεῶμοτατα συλλυπητήρια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Σερβίας καὶ εὐχὰς ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Δημητρίου. Τὴν Τρίτην μετὰ τὴν συνεδρίαν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐτέλεσεν ἐπιμνημόσυνον δέησιν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῷ ναΐδρι τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου.

— Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθη τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας.

— Τὴν παρελθούσαν Πέμπτην ἐπὶ τῇ 109ῃ ἐπειθῶ τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τοῦ ἱερομάστου Γρηγορίου Ε'. ἐτελέσθη ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῶ τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ ἡ θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων τελεταρχοῦντος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ἔψαλλε δὲ χορὸς ἐκ τριάκοντα περὶπου ἱεροψαλτῶν τὰ ἱερὰ ἄσματα. Ἐν τῷ ἱερῷ Βήματι παρίσταντο πάντες οἱ παρεπιδημοῦντες ἐν Ἀθήναις Ἀρχιερεῖς καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, πλήθος δὲ λαοῦ παρηκολούθησε τὴν θείαν Λειτουργίαν ὡς καὶ ἅπαντες οἱ φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Μετὰ τὴν Λειτουργίαν πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Πατριάρχου προσεφώνησαν ὁ κ. Τ. Κανδηλῶρος καὶ ἐκ τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας ὁ κ. Εὐ. Κλεόμβροτος. Μετὰ μεσημβρίαν περὶ τὴν 7ην ὥραν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ὁμίλησε περὶ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ Γρηγορίου Ε'. παραστήσας γενικῶς τὴν δοῶσιν τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας.

— Ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὁ περὶ Ἱεροκηρῶν νόμος, ὃν θὰ δημοσιεύσωμεν μετὰ τὴν ψήφισιν καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας καὶ τὴν δημοσίευσιν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως. Αἱ διατάξεις τοῦ νόμου ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: «Παρ' ἐκάστη Μητροπόλει διορίζεται προτάσει τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ Διατάγματος εἰς τοῦλάχιστον ἱεροκήρυξ, κληρικὸς ἄγαμος, πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἢ ἄλλης ὁμοταγοῦς Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς ἔχων βαθμὸν εἰσηγητοῦ.

»Οἱ ἱεροκήρυκες μισθοδοτούμενοι ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ὑπάγονται ὡς πρὸς τὴν προαγωγὴν, τὰς ἀδείας καὶ τὴν σύνταξιν εἰς τὰς σχετικὰς περὶ δημοσίων ὑπαλλήλων διατάξεις.

»Ὁ ἱεροκήρυξ οὐδεμίαν δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν ὑπηρεσίαν δύναται νὰ ἀναλάβῃ οὐδὲ νὰ ἀσκῇ ἐφημεριακὰ καθήκοντα, δύναται δὲ μόνον νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς ἱεροτελεστίας ἀδείας τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.

»Διὰ Διατάγματος ἐκδοθησομένου μετὰ γνώμην τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καθορισθῶσιν τὰ καθήκοντα τῶν ἱεροκηρῶν καὶ τὰ τῆς πρακτικῆς αὐτῶν μορφώσεως.

»Πρὸς πρακτικὴν μὲν ὄψει τῶν ἱεροκηρύκων ἰδρύεται ἐν τῇ Ριζαρείῳ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ ἢ ἀλλαγῶν εἰδικὸν Φροντιστήριον ἱεροκηρύκων διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ διευθυνόμενον ὑπὸ καθηγητοῦ τῆς πρακτικῆς Θεολογίας. Ὁ ὄργανισμὸς τοῦ Φροντιστηρίου τούτου καθορισθῆσεται διὰ Διατάγματος».

— Ἐψηφίσθη ὡσαύτως ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὁ περὶ συντάξεως τῶν ἐφημερίων νόμος, ὃν θὰ δημοσιεύσωμεν ἐν προσεχεῖ φύλλῳ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν περὶ ὥραν 2 ἐτελεύτησε τὸν βίον ὁ Πατριάρχης Σερβίας Δημήτριος ἐν ἡλικίᾳ 84 ἐτῶν. Γεννηθεὶς ἐν Πόζαρεβατς τῷ 1846 ἐσπούδασεν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ τοῦ Βελιγραδίου, εἶτα δὲ καὶ ἐν τῇ Φιλολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου. Νυμφευθεὶς δ' ἐγένετο διδάσκαλος καὶ ἱερεὺς, ἀλλὰ θανούσης τῆς συζύγου του (1875) προσεχρίσθη Ἐπίσκοπος Νις (1884). Τῷ 1889 παραιτηθεὶς μετέβη εἰς Παρισίους καὶ ἐσπούδασεν εἰς τὸ ἐκεῖ Ἀγρονομικὸν Ἰνστιτούτον, τρέφων ἀνεκαθεν ἀγάπην πρὸς τὴν γεωργίαν. Τῷ 1894 ἐπανακάμψας εἰς Σερβίαν ἀνέλαβεν ἀποστολὴν τινα εἰς τὴν Μονὴν Χιλανδαρίου Ἁγίου Ὁρους καὶ μετὰ τετραετίαν ὠνομάσθη Ἐπίσκοπος Σαμπάκ, τέλος δὲ τῷ 1905 κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ Μητροπολίτου Βελιγραδίου. Κατὰ τὸν διεθνῆ πόλεμον ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ Σερβίας, ἐφιλοξενήθη δ' ἐν Κερκὺρ. Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου ἐπανίδρυθέντος τοῦ Πατριαρχείου Ἰπέκ ἀνηγορεύθη ὁ Δημήτριος Πατριάρχης τῶν Σέρβων (1920). Διεκρίνεται δὲ καὶ ὡς συγγραφεὺς καὶ ὡς ρήτωρ. Ὡς διάδοχοι αὐτοῦ φέρονται οἱ Ἐπίσκοποι Σκοπίων Βαρνάβας, Ἀχρίδος Νικόλαος καὶ Νοβισάδ Γεώργιος. Κατὰ δὲ τὰ κρατοῦντα ἐν Σερβίᾳ ἡ ἐκλογικὴ συνέλευσις ἀπερρίσθη ἐκ τῶν ἐξῆς προσώπων: τρεῖς Σύμβουλοι τῆς Ἐπικρατείας, οἱ ἀρχαιότεροι μεταξὺ τῶν συναδέλφων τῶν. Ὁ ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος. Τὸ ἀρχαιότερον ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. Οἱ διευθύνται τῶν ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ ὀρθοδόξων θεολογικῶν σχολῶν. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου. Οἱ πρόεδροι τοῦ Ἀκυρωτικοῦ Δικαστηρίου καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Ἄπαντες οἱ ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ ὀρθόδοξοι ἀρχιερεῖς, 25 ἐν ὅλῳ. Ὁ πρωθυερεὺς τοῦ ἀνακτορικοῦ παρεκκλησίου καὶ δύο ἄλλοι ἱερεῖς τοῦ Βελιγραδίου, οἱ ἀρχαιότεροι ἐν τῷ ἱερατεῖ. Ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Ζίφκοβιτς καὶ οἱ ὀρθόδοξοι Ὑπουργοὶ Οὐζόνουβιτς, στρατηγὸς Χάζιτς, Μαρτίκοβιτς, Κουμανούδης, Σίλιχτις, Μαξίμοβιτς, Ραδίκοβιτς, καὶ Τρυφούνουβιτς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Τὰ πράγματα τῆς ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διεκτραγωδοῦνται λυπηρὰ ἀπὸ τῆς καθ' ὅλου σημερινῆς θέσεως καὶ καταστάσεως αὐτῆς ἐν τῷ

πολωνικῷ κράτει. Δυνάμει τῶν προσωρινῶν ἀρθρῶν, αἵτινα ἐπεξεργάσθη ἡ κυβέρνησις πρὸς καθορισμὸν τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὁ ἐπίσκοπος οὐδένα δύναται νὰ χειροτονήσῃ εἰς διάκονον ἢ πρεσβύτερον ἄνευ ἀδείας τῶν πολωνικῶν ἀρχῶν ὁποῦται ὁ ἐκκλησ. ἐπίτροπος, ὁ βοεβόδας καὶ ἡ ἀστυνομία, οἱ δ' ἐπίσκοποι δὲν δύναται νὰ χειροτονήσωσιν ἐπίσκοπον ἄνευ τῆς αὐτῆς ἀδείας. Οἱ ναοὶ ἀρπάζονται ἀπὸ τῶν ὀρθοδόξων διὰ τῆς βίας, οἱ δ' ἀντιστάμενοι ἱερεῖς ὀδηγοῦνται σιδηροδέσμοι εἰς τὴν φυλακὴν ὡς κοινοὶ ἐγκληματίαι. Πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα λύονται διὰ τῶν δικαστηρίων, δὲν εἶναι δὲ τι ἀσύνηθες καταγγεῖλια τῶν ρωμαιολαϊκῶν κατὰ τοῦ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου εἰς τὰ πολιτικὰ πολωνικὰ δικαστήρια καὶ ἐπιτυχία τῆς μηνύσεως...

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Κατὰ τὰς εἰδήσεις τοῦ ρωμαϊκοῦ τύπου, διὰ τὰς ἱεραποστολικὰς ἀποστολὰς τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐδαπανήθησαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος 120.283.235 φρ. Πολὺ περισσοτέρας δαπάνας κάμνουν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν αἱ ἀγγλικανικαὶ καὶ προτεσταντικαὶ ἐκκλησίαι· τούτων αἱ σχετικαὶ δαπάναι ἀνῆλθον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς 1.422.737.125 φρ. Τὰ τεράστια ταῦτα χρηματικὰ μέσα ἀντλοῦνται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐξ ἰδιωτικῶν εἰσφορῶν· μόναι αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εἰσφέρουσι κατ' ἔτος διὰ σκοποῦς ἱεραποστολικοῦς 900.000.000 φράγκα.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Περὶ λίγοντα τὸν παρελθόντα Μάρτιον συνεκροτήθη ἐν Λονδίῳ συνεδρία ἐπίσημος τοῦ Ἀγγλοορθόδοξου Συνδέσμου (Anglican and Eastern Churches Association) προεδρευόντος τοῦ καὶ τοῖς ἡμετέροις ἐκκλησιαστικοῖς κύκλοις συμπαιθῶς γνωστοῦ σεβ. ἐπισκόπου Λονδίνου, ὅστις ὠμίλησε διὰ θερμοῦν ἐκφράσεων περὶ τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων τῶν Ἀνατολικῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς, μνησθεὶς καὶ τῆς ἥς ἔτυχεν ἐν τε Ἀθήναις καὶ ἐν Ρωσίᾳ εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἱεραρχῶν. Μετ' αὐτὸν ὠμίλησε καὶ ὁ σεβ. μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανὸς περὶ τοῦ ἔργου τῆς ἐνώσεως, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Συνδέσμου. Ἀνασκοπῶν τὰ τοῦ παρελθόντος ὁ σεβ. Θυατείρων εἶπεν ὅτι τὸ παρὸν μόνον εὐχαριστίας γεννᾷ πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὸ ἐν τῷ μεταξὺ ἀναπτύχθην ἀμοιβαῖον πνεῦμα τῆς ἀνοχῆς, τῆς καλῆς θελήσεως καὶ τῆς συνεργασίας. Ἡ ὑπὲρ τῶν διωκομένων ἐν Ρωσίᾳ κοινὴ συμπάθεια ἀποτελεῖ τεκμήριον τοῦ πνεύματος τῆς ἤδη ὑφισταμένης ἐσωτερικῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁσημέραι αὐξανο-

μένης καὶ ἐνισχυομένης, ἕτερον δ' αὐτῆς τεκμήριον τυγχάνει καὶ ἡ ἰδέα τῆς συνεργασίας ἐν τῷ ἠθικῷ καὶ τῷ κοινωνικῷ πεδίῳ. Τὰ μετὰ τὸν πόλεμον γεννηθέντα προβλήματα ἀφεώρων εἰς ὅλον τὸν κόσμον, δὲν θὰ ἠδύναντο δὲ νὰ λυθῶσιν ἄνευ τῆς συνεργασίας πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιζητοῦσι νὰ ὑπονομεύσωσι τὴν θρησκείαν αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἦσαν ἔνοχοι προδοσίας ἂν δὲν συνειργάζοντο. Γενικῶς ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη ἐνότης πίστεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς, τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει νὰ κωλύῃ ἡμᾶς τοῦ νὰ σημειώμεν τὰς δυσκολίας αἰτίνας ἐπιπροσθοῦσιν εἰς τὸ πρὸς τὴν πλήρη ἔνωσιν βῆμα. Ἀκριβῶς δ' εἰς τὴν σπουδὴν τῶν δογματικῶν διαφορῶν ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τοῦ ὁ Σύνδεσμος. Ὅσα δὲ περισσότερα αἱ Ἐκκλησίαι ἔχουσι εἰς ἐπαφὴν πρὸς ἀλλήλας καὶ σπουδάζουσιν ἀμοιβαίως τὴν ἱστορίαν των καὶ ὅσα περισσότερα ἐνοῦνται ἐν τῷ κοινῷ δεσμῷ τῆς προσευχῆς, τόσα περισσότερα αἴρεται ὑπ' ἀμφοτέρων ἡ ἀγνοία ἀλλήλων. Ἀνάγκη ὅμως ὅπως καὶ οἱ λαοὶ των ὀδηγηθῶσιν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς μεγάλης εὐ-

λογίας, ἣτις μέλλει νὰ προσέλθῃ ἐκ τῆς ἐνώσεως. Οἱ ὀρθόδοξοι ἔχουσι νὰ διδαχθῶσι τὴν ἐκ τῆς θρησκευτικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐκ τῶν προσπαθειῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας πρὸς διάδοσιν τῆς πίστεως εἰς τοὺς ἀπόλιτιτους λαοὺς. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄγγλοι ἐπ' ἴσης ἔχουσι νὰ διδαχθῶσι παρὰ τῶν ὀρθοδόξων τὴν εὐστάθειαν τῆς πίστεως, τὸ μυστικὸν στοιχεῖον τῆς θρησκείας των, τὴν τιμὴν καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ τὴν εἰς τὴν ἁγίαν των Ἐκκλησίαν ἀφοσίωσιν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γεωργίου Ν. Δεληγιάννη, Καθηγητοῦ, Ἡ ἱερὰ μονὴ Ἐλώνης ἐν Κυνουρίᾳ Ἱστορικὴ ἔρευνα (Ἀνατύποις ἐκ τοῦ «Δελτίου τῆς Ἱστορ. καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας»). Ἀθῆναι 1930.—Ἐν τῇ μονογραφίᾳ ταύτῃ, συντεταγμένη μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας, ἐκπύεται ἡ ἱστορία τῆς ΝΑ τοῦ Λεωνιδίου κειμένης μονῆς Ἐλώνης ἀπὸ τῆς ιδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον, δημοσιεύονται δὲ τὸ μὲν τὰ πατριαρχικὰ ἔγγραφα ἐξ ὧν καταμαρτυρεῖται ἡ ιδιότης αὐτῆς ὡς πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς, τὸ δὲ διάφορα ἔγγραφα ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς ἀναφερόμενα εἰς τὰς κτηματικὰς αὐτῆς ὑποθέσεις.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς ἱ. μονῆς Βράχου «ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» προκηρτίζει ὅτι ἐκτίθεται εἰς διετὴ μισθῶσιν τὸ Λειβάδιον τῆς μονῆς Φρούσια. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Νεμέᾳ τὴν 11ην Μαΐου ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 π.μ. ἐνώπιον τοῦ κ. Εἰρηνοδίκου Νεμέας· οἱ ὅροι συγγραφῆς εἰσι κατατεθειμένοι εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Μονῆς, πρώτη δὲ προσφορά ὀρίζεται τὸ ποσὸν 28.000 δρχ.

Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς Ταλαντίου προκηρτίζει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἡ ἐκποίησης ἐνὸς οἰκίου τῆς μονῆς κειμένου ἐντὸς τῆς κομπολόωσ Ν. Ἐπιδαύρου κατὰ τοὺς ὅρους συγγραφῆς ὑποχρεώσεων ὧν ἀντίγραφα εὐρίσκονται ἐν τοῖς γραφείοις τῶν κοινοτήτων Νέας Ἐπιδαύρου καὶ Ἀραχναίων καὶ τῷ τῆς μονῆς. Ἡ δημοπρασία γενήσεται ἐν Ν. Ἐπιδαύρῳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 16ην τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἡμέρα Κυριακῆ 10-12 π. μ. ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου Ἐπιδαύρου καὶ ἀντιπροσώπων τοῦ τε Σ. Μητροπολίτου Ἀργολίδος καὶ τῆς μονῆς. Πρώτη προσφορά: δρχ. 1500.

Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς ἱ. μονῆς Πιθαρίου διακηρτίζει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἡ ἐκποίησης τῶν ἐν τοῖς βοσκοτόποις τῆς Μονῆς «Μονοχειράδι», «Πατέρι» καὶ «Πορτὸς» ὑπαρχόντων βαλαντιδοδένδρων τῆς μονῆς συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους διακηρξέως εὐρισκομένους ἐν τῷ γραφείῳ τῆς μονῆς. Ἡ ὀριστικὴ κατακύρωσις γενήσεται ἐν Ἐρεσῷ καὶ ἐν τῷ ἐπὶ τῆς Ἀγο-

ρᾶς καφεναίῳ τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ τόπῳ συνήθει τῶν δημοπρασιῶν τὴν 4ην Μαΐου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 π.μ. ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου Ἐρεσοῦ καὶ τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου.

Τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ξενιάς διακηρτίζει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἡ ἐκποίησης τῆς κόπρου τῶν ποιμνιοστασιῶν τῶν λειβαδίων Κελέρια καὶ Νηῆς τῆς μονῆς συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους καὶ ὑποχρεώσεις συγγραφῆς ἢς ἀντίγραφα κατατεθήσονται ἐν τε τῷ γραφείῳ τοῦ Προέδρου Κοινότητος Σούρης καὶ τῆς μονῆς. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Σούρῃ τῇ 27ῃ Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἡμέρα Κυριακῆ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν ἀπὸ τῆς 10-12 π. μ. ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου Ἀχιλλεῖου ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ καὶ ἀντιπροσώπου τῆς μονῆς. Πρώτη προσφορά: δρχ. 3.000 διὰ τὴν πρώτην καὶ 2.000 διὰ τὴν δευτέραν.

Τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς ἱ. μονῆς Ζερμπίτης διακηρτίζει ὅτι δοθείσης μεζόνος προσφοράς ἐπὶ τῶν τεμαχίων 2 καὶ 3 Σύγκρης Κουμουδιάς, 1 καὶ 2 ἀλώνια ἢ Λασκαρεῖκα καὶ Φιλιατρὸ ἐπαναλαμβάνεται ἡ δημοπρασία τὴν 27ην Ἀπριλίου ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 π. μ. ἐν Ξηροκαμπίῳ καὶ ἐν τῷ συνήθει τόπῳ τῶν δημοπρασιῶν, ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἀντιπροσώπων καὶ συμφώνως τοῖς ὅροις συγγραφῆς καὶ ὑποχρεώσεων τῆς ἀρχικᾶς αὐτοῦ διακηρξέως.

Τύποις «Φοίνικος» Ὀδὸς Σταδίου 44 - Ἀθῆναι

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,, ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑ Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου	ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ † ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΣ † ΤΡΙΚΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΓΩΝ ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ ΘΕΟΔ. ΣΠΕΡΑΝΤΖΑΣ ΕΠΙΤΡ. ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60. ΕΞΩΤ. ΦΡ. 60. ΑΜΕΡ. ΔΟΛ. 3 ΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΝΑΩΝ ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΔΡΧ. 100 ΝΑΩΝ ΧΩΡΙΩΝ 60. ΙΕΡΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ 30
--	---	--

Διεύθυνσις Συντάξεως: Μοσχονησιῶν 12α. — Διεύθ. Διαχειρίσεως καὶ Διεκπεραιώσεως: Μέγ. Ἀρχιεπ. ὁδ. Φιλοθέης 21